

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Archiwum Krajowe
ul. Piekary 49, tel. 271-86
87-100 TORUŃ

M-761/1439

X 11 '08
EA

Dołączony - październik 1994

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY
Archiwum i Muzeum Pomorskie Archiwum Krajowe
oraz Biuro Regionalne
87-100 Toruń, ul. Piekary 49, tel. 271-86
e-mail: fak@wp.pl; www.fak.org.pl
NIP 956 125 127 REGON 142746
KRS 00000415
Nr r-ku 82 1090 1506 01/90 06 63 0000 244

TECZKA

†
Wrzesiński Teodor
Toruń,
prekazał - Cierplanowski k.

Toruń
PAP

† Wrzesiński Teodor Jan
ps. „Wyrz”

M-761/1439 Pom. 1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

..... Wreximski Teodor

..... T.M: 461/1439 Pom.

..... Toruń PAP

I./1. Relacja k. 3 s. 1-3

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 7

VI. Fotografie brak

4/11. Relacja - Wresniński Teodor

1. Notatki z wstępującej relacji Teodora Wresnińskiego sporządzone przez Komradę Ciechemowskiego, kser. mpis. k. 3 s. 1-3

N o t a t k a

z ustnej relacji ob. W r z e s i ń s k i e g o Teodora
o jego działalności w konspiracyjnej organizacji PAP.

Jako podoficer rezerwy brał udział w kampanii wrześniowej w 31 pal. Po kapitulacji Warszawy dostał się do niewoli a następnie zwolniony 9.09.1939r. wraca do Torunia i po pewnym czasie zaczął pracować jako sprzedawca /ekspedient/ w sklepie żelaza i artykułów gospodarstwa domowego. Właścicielem sklepu był Niemiec Tarrey. W tej samej firmie pracował również Zygmunt Wiśniewski.

W 1942r. wiosną Zygmunt Wiśniewski zwerbował go do konspiracyjnej organizacji, która jak się potem dowiedział nazywała Polska Armia Powstania.

Przysięgę składał przed samym komendantem tej organizacji mjr. Słowikowskim. Został wyznaczonym na łącznika między Wiśniewskim a Słowikowskim. W 1942r. przyjął III grupę. Twierdzi, że zrobił to z polecenia Słowikowskiego. Po podpisaniu listy narodowościowej III grupy w dalszym ciągu pracował w sklepie jako sprzedawca. Początkowo nosił od Wiśniewskiego listy a od Słowikowskiego dostarczał znowu Wiśniewskiemu wytyczne. Czasami przynosił spisane wiadomości radia angielskiego. Parę razy ulotki o ogólnej treści nawołujące do oporu i wszelkiego sprzeciwu wytycznym okupanta, do uprawiania sabotażu i zachowania polskości.

Został przez Niemców przydzielony do "Technische Nothilfe" /paramilitarnej organizacji na wypadek nalotów/. Komendant wydał jemu polecenie, by wszystko co będą w tej organizacji robić oraz jakie mają uzbrojenie, jaki posiadają sprzęt na wyposażeniu, skład i strukturę organizacyjną itp. - wszystko to miał przekazywać jemu. Nie ominięto nawet charakterystyki poszczególnych osób. Miał zaświadczenie o przynależności do organizacji ogólne, drugie zaświadczenie otrzymał później jak w kwietniu 1943 roku został powołany do wojska.

Wrzesiński uczestniczył również w organizowaniu sabotażu gospodarczego przede wszystkim przez dezorganizację rynku. Polacy byli zaopatrywani niejednokrotnie pierw w reglamentowane towary niż Niemcy. Za towary te brano artykuły żywnościowe które przekazywano osadzonym w tzw. "szmalcówce" wysiedlonych z swoich gospodarstw i mieszkań Polaków.

Wrzesiński dosyć często spotykał się z Słowikowskim. Stwierdza jednak, że był on bardzo skryty. Czy był policyjnie meldowany tego nie wie.

I/1/2

Bardzo rzadko wychodził na ulicę. Zawsze polecał przestrzegać pełnych zasad konspiracji. Otrzymywał ulotki z wiadomościami z nasłuchu radiowego.

Wiśniewski wbrew tym poleceniom prowadził wykazy członków. Kiedy Wrzesiński odchodził do wojska niemieckiego oddał Wiśniewskiemu swoją legitymację i opaskę z Technische Nothilfe. W 1943r. w sierpniu został aresztowany a to stanowiło jeden z dowodów winy Wrzesińskiego. Wiśniewski w czasie przesłuchań milczał. Nie sypał i był bardzo bity, tak, że nie mógł o własnych siłach chodzić. 20 kwietnia 1943r. Wrzesiński został powołany dowojnska niemieckiego. Zabrał z sobą zaświadczenie o przynależności do PAP. Będąc w wojsku jeden raz przez pewnego kolegę przesłał do Wiśniewskiego list, w którym opisał jemu całą charakterystykę jednostki wojskowej w której służył. List ten, jak potem został poinformowany, dotarł do Wiśniewskiego a przez niego do Słowikowskiego.

Technische Nothilfe ćwiczyło się w podminowaniu mostów toruńskich. W pierwszych dniach września otrzymał list od żony o aresztowaniach jakie miały miejsce w Toruniu. 14 września został zawołany do dowódcy jednostki, a że miano go jako kierowcę odesłać do innej jednostki, niczego się nie spodziewał. Poszedł więc i się zameldował. Dowódca zapytał go czy ostatnio pisał czy może otrzymał list z domu. Powiedział, że otrzymał. Wobec tego jest chyba coś nie w porządku z cenzurą, powiedział dowódca i że jest mu bardzo przykro ale musi go odstawić do gestapo do Torunia. Z miejsca został osadzony w areszcie. Na posterunku stał jego kolega również z Torunia, którego poprosił aby poszedł do Wrzesińskiego szafki w koszarach, wziął z niej portfel, rozpruł go i wyjął zaszyte tam wspomniane zaświadczenie organizacyjne. Kolega to zrobił. 17 września 1943r. został przywieziony do Torunia. Tu po kilkudniowych przesłuchaniach został przewieziony do Gdańska. Tam spotkał Swigonia, Nikielskiego i Tadeusza Burcharda, którzy jak on byli z Torunia i należeli do PAP. Wrzesiński nie przyznawał się do organizacji. A że zdołał zniszczyć to zaświadczenie i Wiśniewski i Słowikowski go nie wydali, nie miano przeciw niemu dowodów. Dowodem obciążającym i który spowodował jego aresztowanie była przekazana Wiśniewskiemu przed odejściem do Wojska legitymacja Technische Nothilfe i opaska z tej organizacji. Wrzesiński jednak twierdził, że ją z marynarką zostawił w sklepie i Wiśniewski ją wziął. W czasie konfrontacji Wiśniewski ani tego nie potwierdził ani tego nie zaprzeczył. W czasie przesłuchań Wiśniewski obrał taktykę milczenia.

Swigoń służył w marynarce. Kiedy się zorientował, że jest poszukiwany próbował uciekać motorówką ale został postrzelony i zatrzymany.

I/1/3

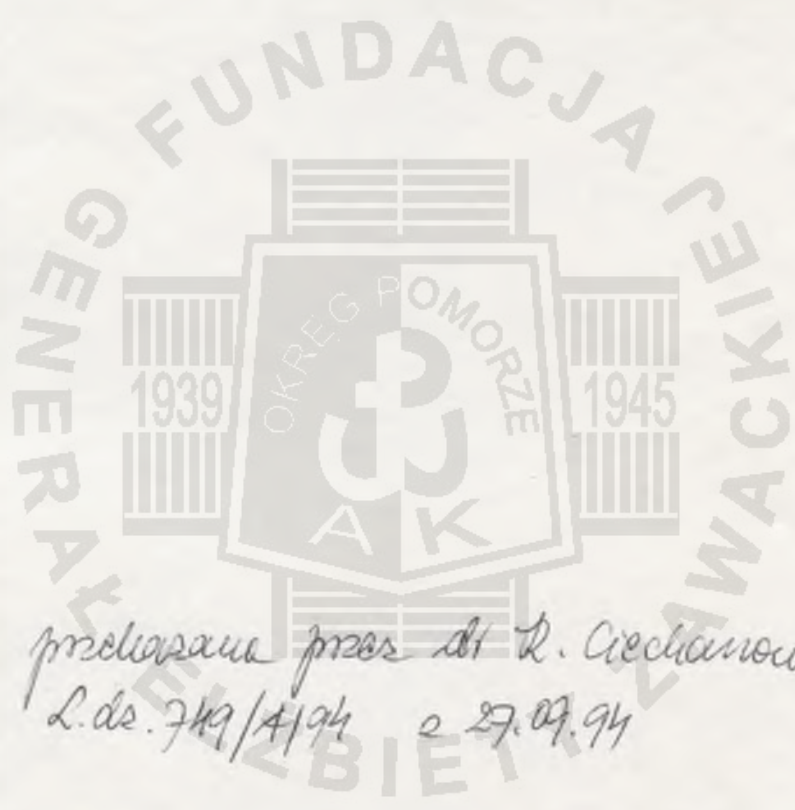
RP
RP

W konsekwencji Swigoń, Nikielski i Burchard zostali straceni, natomiast Wrzesiński został skazany na 15 lat ciężkiego więzienia rzekomo za to, że wiedział iż istnieje konspiracyjna organizacja i nie zgłosił tego gestapo.

Broniło go dwóch adwokatów. Jeden z urzędu i drugi wynajęty przez żonę. W załączeniu przekazał do wykonania odpisu akt oskarżenia dla Burcharda, który otrzymała jego żona od adwokata.

Wspomniani trzej zostali straceni 20 stycznia 1945r.

Rozmowę przeprowadził
i notatkę sporządził K.Ciechanowski

Relacja przekazana przez dr K. Ciechanowskiego
L. ds. 749/4/94 z 27.09.94

Totum

T. M.: 761/1439 Pom.

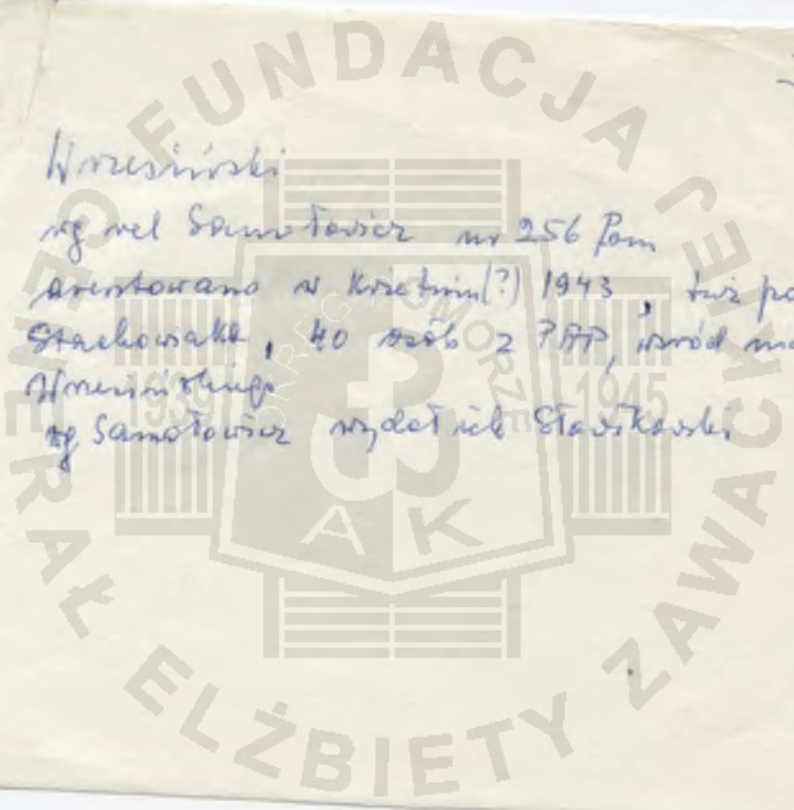
Wreximski Teodor

V. Karty informacyjne

k. 7

Jermi 1
PAP

Worsziniński
mł. w. Samotowicz nr 256 Pom
Arestowany w Kriehin(?) 1943, tuż po śmierci
Stachowaka, 40 osób z PAP, wśród nich
Homeniński
mł. Samotowicz wydetal. Stad. Kaslo

Torun' 2
PAP

Wrzesiński Teodor

Były prac. firmy Turvey.

1) Wp. Misiewiczskiego nakaz do P.A.P.

2) Zwerbowany przez Lebkiewicza.

3) Zaproszony przez Stachowicza

Inf. Raczn. Toruński 18

Zac. art. T. Janowskiego o P.A.P.

Wrzesiński Teodor

Toruń 3
PAP

Przeznaczony do dyspozycji prokuratury
generalnej w Gdyni, oskarżony (dn. 22 IX 1944)
3) o przynależność do tajnej organizacji i współpracę
z jej kierownictwem, Rudzkim oraz oficerem
Józefem Jurkiewiczem.

Inf. Roczn. Toruński 18
ant. T. Jaszczewskiego o PAPie s. 103

T.M.

TORUN 4
PAP

WRZESIŃSKI Teodor Jan, ps. Wyrca
ur. 3.09.1914 Toruń, zm. sierpień 1980 Toruń
ost. adres T-ń, ul. Marii Panny 9/2

uczestnik wojny 1939, w lutym 1942 wciągnięty do PAP przez Z. Wiśniewskiego. Pracował w organ. Technische Nothilfe jako magazynier i dostarczał cennych inform. kmdtowi PAP E. Słowickowskiemu i jego sekretarce M. Stauferowej. W kwietniu 1942 podobno na polecenie kmdta przyjął III grupę narodow. W 1943 r. powołany został do wojska niemieckiego. Aresztowany we Francji za działal. konsp. i odstawiony do gestapo w T-niu. Stanał przed sądem w Gdańsku/wyrok 5 lat/. Podczas ewakuacji więzienia gdańskiego uciekł w lutym 1942. Wrócił do T-nia w marcu 1945. Pracował w Polmosi: TZPO, Centrostalu, a do emeryt. w TZGeram. Budowl.

źródło :
teczka osobowa własna w :
AP Tor. ZW ZBoWiD, spis 4/54I

KAPat. '94

TORUNY⁵
PAP

WRZESIŃSKI TEODOR

zam. ul. Mirowskiego 6, Pracował w sklepie
Terreya razem z Hishnieuskim. Nie przysnął
biż. oł. PAP-u.

18 x 1941 Jaszowski, Grestapo, s. 118

Toruni 6
PAP

Wrzesiński Teodor

zob. Gąsiorowski Andrzej, Polska Armia
Powstania..., Toruni 1997, s. 108-109

MS III / 15

Toruni 7
PAP

Wirceński Teodor

zob. Chrzaniowski B., Gajnorowski A., Steyer K.,
Polska Podziemna na Pomorzu w latach
1939 - 1945, Gdańsk 2005, s. 567

bez III/15

Teczka do akt 1824-331 BN-73/7385-07

Spółdzielnia Inwalidów „SMIT” Prąbuty ul. Wojska Polskiego 20 a. tel. 60, 69